

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1665/2022
03.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића, Мирјане Андријашевић, Драгане Миросављевић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ЈКП „Зеленило“ Панчево, чији је пуномоћник Зоран Крстић, адвокат из ..., уз учешће умешача на страни туженог-противтужиоца Града Панчева, кога заступа Градско правобранилаштво Града Панчева, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3560/21 од 19.01.2022. године, у седници већа одржаној дана 03.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3560/21 од 19.01.2022. године, као о изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3560/21 од 19.01.2022. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 578/19 од 27.05.2021. године у ставовима другом, трећем и четвртном изреке, и пресуђује:

1) УСВАЈА СЕ прејудицијелни противтужбени захтев туженог-противтужиоца и утврђује да тужилац-противтужени, као запослени код корисника јавних средстава, нема право на наплату- исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС“, бр. 116/2014).

2) ОДБИЈА СЕ, као неоснован, тужбени захтев тужиоца-противтуженог да се обавезе тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом, на име накнаде трошкова исхране у току рада, за период од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године, исплати укупан износ од 60.857,01 динара, односно одређене појединачне месечне новчане износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате и трошковима парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 71.250,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 578/19 од 27.05.2021. године, ставом првим изреке, дозвољено је ступање у парницу умешача Града Панчева на страни туженог-противтужиоца. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован прејудицијелни противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражено да се утврди да тужилац-противтужени, као запослени код корисника јавних средстава, нема право на наплату - исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС“, бр. 116/2014). Ставом трећим изреке, усвојен је тужени захтев тужиоца-противтуженог, па је обавезан тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом на име накнаде трошкова исхране у току рада, за период од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године, исплати укупан износ од 60.857,01 динара, односно одређене појединачне месечне новчане износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 92.168,56 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3560/21 од 19.01.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе туженог-противтужиоца и умешача на страни туженог-противтужиоца и првостепена пресуда потврђена у ставовима другом, трећем и четвртном изреке. Ставом другим изреке, одбијени су као неосновани захтеви туженог-противтужиоца и умешача на страни туженог-противтужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени-противтужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда испуњени су услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/2020, у даљем тексту: ЗПП) за одлучивање о ревизији као о изузетно дозвољеној, имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, па је ради потребе уједначавања судске праксе донета одлука као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац-противтужени је у утуженом периоду био у радном односу код туженог-противтужиоца на неодређено време. У утуженом периоду тужени је тужиоцу-противтуженом обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова за исхрану у току рада у нижем износу од износа који је предвиђен одредбама Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева („Службени гласник РС“ број 59/2015, који је ступио на снагу 03.07.2015. године) и Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 27/15 ... и 94/19). Висина потраживања на име накнаде за исхрану у току рада утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су примењујући члан 4, члан 9. став 2, члан 118. став 1. тач. 5. и 6, члан 246. ст. 1. и 2, чл.256, 258. и 259. Закона о раду, члан 9. ст. 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, чл. 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и чл. 84. и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавнокомунална предузећа Града Панчева, оценили да тужилац-противтужени основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада у складу са Посебним колективним уговорима, као и да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зарада и других јавних примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада. Стога су као основан усвојили постављен тужбени захтев, а одбили као неоснован противтужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог-противтужиоца указује да су нижестепени судови на правилно утврђено чињенично стање погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона, прописано је да се платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима,

органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени-противтужилац је корисник буџетских средстава, па се на њега, осим наведеног закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што су, између осталог, и накнада за исхрану у току рада, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада, на које се као и на запослене код туженог - противтужиоца примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате.

Због тога су по схватању Врховног касационог суда одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ништаве и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду).

Како је на чињенично стање погрешно примењено материјално право, Врховни касациони суд је преиначио нижестепене пресуде и усвојио противтужбени захтев, а одбио тужбени захтев за исплату разлике између исплаћеног и траженог износа на име накнаде трошкова исхране у току рада, па је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Тужени-противтужилац је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2., 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, припадају трошкови целог поступка. Износ накнаде трошкова Врховни касациони суд је одмерио на укупан износ од 71.250,00 динара, а у оквиру постављеног и одређеног захтева за накнаду трошкова поступка и то: за састав одговора на тужбу, за састав прејудицијелне противтужбе и једног образложеног поднеска износ од по 9.000,00 динара (27.000,00 динара) и за заступање туженог-противтужиоца од стране адвоката на три одржана рочишта у износу од по 10.500,00 динара (31.500,00 динара) и једном неодржаном рочишту у износу од 6.000,00 динара према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Туженом-противтужиоцу припада и право на наканду трошкова судских такси: на одговор на тужбу у износу од 2.950,00 динара, на противтужбу у износу од 1.900,00 динара и такса за првостепену пресуду у износу од 1.900,00 динара, применом Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић